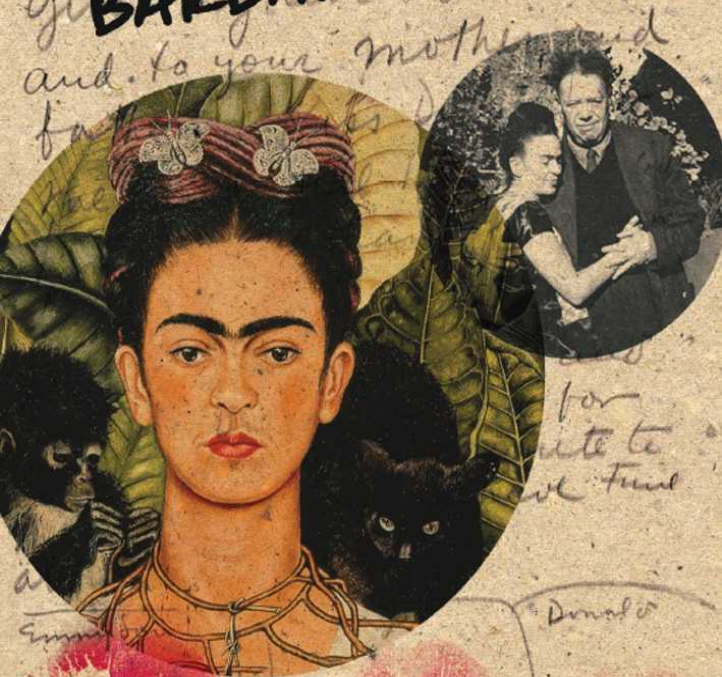

next year. I still
like this most me you
made of me better than
the others.

Frida

BÁRBARA MUJICA

Strhující životní drama slavné mexické malířky
Nové vydání populárního biografického románu

me carne Frida

Bárbara Mujica

FRIDA

Bárbara Mujica

FRIDA

Přeložila

Ivana Muková

Copyright © 2001 by Bárbara Mujica
Translation © Ivana Muková, 2002, 2012

All rights reserved

ISBN 978-80-7359-364-3 (papírová kniha)
ISBN 978-80-7359-975-1 (e-pub)
ISBN 978-80-7359-951-5 (PDF pro čtečky)
ISBN 978-80-7359-933-1 (mobi)
ISBN 978-80-7359-915-7 (PDF)

Maurovi s láskou

OBSAH

ČÁST PRVNÍ	9
KAPITOLA 1 FRIDO! FRIDO!	11
KAPITOLA 2 TANČÍCÍ FRIDA	25
KAPITOLA 3 PAJDAVÁ FRIDA	39
KAPITOLA 4 VÁLKA!	61
KAPITOLA 5 PŘÍPRAVKA	80
KAPITOLA 6 ŽERTÍČKY	108
KAPITOLA 7 OBOJŽIVELNÍCI	120
KAPITOLA 8 BEZVĚTRÍ	146
KAPITOLA 9 ODHALENÍ	152
KAPITOLA 10 PORUŠOVÁNÍ PRAVIDEL	158
KAPITOLA 11 17. ZÁŘÍ 1925	173
KAPITOLA 12 PORTRÉTY	185
KAPITOLA 13 NÁHODNÁ SETKÁNÍ A VAZBY	197
KAPITOLA 14 KONCE A POČÁTKY	215
ČÁST DRUHÁ	237
KAPITOLA 15 ŘÍŠE DIVŮ	239
KAPITOLA 16 REKVIEM	258
KAPITOLA 17 KDE SE ROZDĚLUJE CESTA	265
KAPITOLA 18 BOD OBRATU	291
KAPITOLA 19 MOJE SESTRA UMĚLKYNÍ	308
KAPITOLA 20 ÚTRŽKY	315
KAPITOLA 21 OTROK A PÁN	330
KAPITOLA 22 ZNÁMOSTI	343
KAPITOLA 23 ROZBITÉ PANENKY	363
KAPITOLA 24 AGNUS DEI	385

ČÁST PRVNÍ

KAPITOLA 1

FRIDO! FRIDO!

Vím, co chcete slyšet, doktorko, ale je mi líto, že mne žádnou nechutnou zpověď nedostanete. Vy psychiatři jste všichni stejní. Chcete po mně, abych řekla, jak jsem jí pohrdala, jak jsem nesnášela, že je vždycky středem pozornosti, ale to se mýlíte. Ve skutečnosti jsem nesnášela, když se lidé dívali na mne, což se dělo často, protože, abych řekla pravdu, z nás dvou jsem já byla ta hezčí. *On* mi to řekl.

Jenže to není fér. Věřte mi, že vzdor tomu všemu jsem ji měla moc ráda.

Podívejte, pokud si vzpomínám, tak na mne byla vždycky hodná. Ochraňovala mě. Já k ní vždycky vzhlížela, protože byla chytřejší, nadanější. Já byla klidná. Ona temperamentní. Já hezčí. Ona možná měla jiný názor, ale... Chci říct, že si musela být vědoma toho, že se na mne každý rád podívá, i když se tvářila, jako že ona ne. Koneckonců hloupá nebyla. *On* vždycky tvrdil, že jsem skvělá. Byl to samozřejmě lhář, sladký lhář. Ale i tak mě rád maloval. Byla jsem jeho nejoblíbenější modelkou. Jí se nelíbilo, když jsem mu stála modelem, ale já to dělala i tak. Pořád. A nahá.

Fakt je, že to nebylo proto, abych se jí vyrovnala. Kvůli tomu jsem to nedělala. Ona měla svoje silné stránky a já taky. Ona byla chytrá. Já hezká. Ona hezká nebyla. Copak to šlo? Chromá dívka s knírkem a jednou nohou kratší? Někdy mě provokovala, ale to se dalo čekat. Mys-

lím tím, že ona byla ta bystřejší a já poněkud pomalejší. Ale ona provokovala každého. V tom mi nedávala žádnou zvláštní přednost, nebyla jsem žádnou výjimkou. Já nebyla nikdy v ničem výjimkou.

Nemyslím tím, že bych nevěděla, co dělám. To jsem věděla, ale myslím, že jí to bylo docela jedno. Byla divoká a přitahovala k sobě veškerou pozornost. Nějaká pravidla jí vůbec nic neříkala. Ani pocity druhých lidí. A tak jsem si řekla: Dobrá, když ona nebere na nikoho ohled, když si myslí, že je v pohodě cpát se dopředu, dělat si vždycky, co sama chce, a kašlat na to, co si myslí ostatní, tak já si z ní prostě budu brát příklad.

Tak vidíte, ona byla vůdčí osobností. Já ji následovala. Já vždycky někoho následovala.

Dám vám příklad. Ptala jste se mě na dětství, tak vám to povím.

Stalo se to kdysi dávno, když jsme ještě byly malé. Je to už hodně dávno, ale já si to pamatuji tak živě, jako by se mi to úplně vyrylo do mozku. Víte, i já jsem umělkyně. Nechci tím říct, že bych byla umělkyně jako ona, to ne. Neumím malovat na plátno, ale vyrývám si obrazy do paměti. Nic moc, co?

Vidím to takhle: Frida se skrývá za sloupem a prohlíží si své nepřátele. Velitel Estela něco šeptá vrchnímu stratégovi Maríe del Carmen. Estela dává signál a bitva začíná. Na dvoře je asi čtyřicet dívek. Zhruba patnáct se jich shlukuje do útočného oddílu. Ostatní pokračují s plným zaujetím ve skákání přes švihadlo nebo hrají nebe, peklo, ráj. Frida vykukuje z úkrytu, přehlíží nepřátelské síly a kouše si ret.

Byla nádherné dítě. Ne jako já, vypasená a přihloup-lá. Myslím, že bych si to měla přiznat. V těch dnech byla ona hezčí, i když ne nadlouho. Byla to rozkošná holčička, s opálenou pletí, plnými, růžovými tvářičkami a nadýchanými ramínky. Bylo jí tenkrát asi šest a tmavě hnědánačechrané kudrlinky až pod uši lemovaly její

dosud jemnou a dětskou tvář. Máma ji posílala do školy s bílou mašlí ve vlasech, takže ve své ginghamové šatovce vypadala jako andílek.

Školní budova byla postavená ve španělském koloniálním stylu, s vnitřním patiem obklopeným kolonádou s arkádami. Před chvílí sprchlo, jak to na Centrální plošině v dubnu chodí, ale nyní už zase svítilo slunce a v něm se na dlaždicích patia leskly louže, které se utvořily po této náhlé a prudké přeháňce. Uprostřed školního dvorku se chichotaly dívky, skákaly do louží a snažily se kolem sebe co nejvíce stříkat.

Frida si toho nevšímala. Plně se soustředila na Estelu a Mariú del Carmen, jež stály v čele svých posádek se založenýma rukama. Chtěly ji z úkrytu vyštípat na volné prostranství. Ale Frida na ten hon nečekala. Vzдорovitě stiskla rty – asi takhle – a vystoupila ze skryše za sloupem.

„Frido!“ zašeptala jsem. „Frido, nechod tam!“ A skrčila jsem se do stínu.

„Mlč!“ zasyčela. „Nebud srágora.“ Vždycky mi říkala srágoro.

Krčila jsem se za sloupem a čekala, až předstoupí před útočnou linii. Najednou jsem ucítila vlhko a kůže mezi nohama mě začala štípat. Pohnula jsem se a moč mi začala stékat po nohou do nových bílých ponožek s krajkovým lemováním. Věděla jsem, že máma bude zuřit.

Frida si stoupla před Estelu. Celá se leskla, asi od sluníčka. Rty se jí trásly, ale nohy stály pevně. Neochvějně hleděla své sokyni přímo do očí.

Estela se ušklíbla a dívky z nepřátelské brigády jako na povel začaly pět:

iFrida, Frida

Fue servida

Al Diablo

Por comida!

Frida, Frida

není k ničemu

jen ďáblu

k večeři!

iFrida, Frida

Escupida

De su boca

Por judía!

Ale nemá

o ni vůbec zájem,

jenom na ni pliv,

protože je žid.

To bylo strašné. Strašné! My byly katoličky. Obě dvě jsme byly u prvního přijímání, ale v této děsné škole nám dívky neustále nadávaly do Židovek. Kvůli našemu tatínkovi.

Chtěla jsem, aby se Frida otočila a šla pryč, ale ona místo toho sevřela rty, aby se jí netřásla brada. Děti, které si hrály kolem, se začaly sbíhat. V mžiku kolem ní vytvořily velký klikatý polokruh. Frida zvedla hlavu a založila si paže na hrudi. Knedlík v krku mě začal dusit. Vzlykala jsem.

Na okamžik se Fridě zachvěla brada, ale odhodlaně zamrkala a podařilo se jí potlačit slzy. Některé děti se hihňaly a ukazovaly si prstem. Na dvorku se začalo rozlévat cosi zlověstného. Frida ztěžka polkla a pak se zhluboka nadechla.

„Drž hubu!“ vrhala na Estelu slova, jako by to byly sežvýkané kuličky z papíru.

Děti začaly zpívat hlasitěji.

„Držte huby!“ zařvala znovu Frida, ale tentokrát ji přehlušil zpěv.

„*Frida, Frida!*“

„Držte huby! Drž-te hu-by!“

Zpěv pomalu utichal.

„To je ale blbá píseň!“ zařvala. „To musel vymyslet pěcknej idiot!“

Některá děvčata se začala smát. Pár jich zase začalo zpívat, tentokrát o něco tišeji.

Dál jsem už skoro nic neviděla. Vyhlížela jsem od sloupu a stála na špičkách, ale byla jsem mnohem menší než dívky, které kolem Fridy udělaly bariéru, takže jsem jim neviděla přes hlavy. Ráda bych se začala prodírat da-

vem, abych si udělala lepší místo pro výhled, ale věděla jsem, že by si začaly dělat legraci z mých mokrých kamašů a ponožek, nehledě na to, že by se do mne mohly pustit jenom proto, že jsem její sestra. A tak jsem zůstala ve skryš.

Estela a Frida stály necelého půl metru proti sobě a upřeně si hleděly do očí. Ani jedna se nepohnula. Napětí narůstalo hrozně dlouhou dobu – snad týdny, či dokonce měsíce. A pak se to konečně prolomilo. Konečně se něco pohnulo. Ostatní děti se dívaly a vyčkávaly. Bály se, ale cítily vzrušení a čekaly, že se stane něco strašného.

„Ty sem nepatříš, ty mezi nás prostě vůbec nepatříš,“ zasyčela Estela. „Nejsi jedna z nás!“

Děti sebou trhly, jako kdyby mezi ně doprostřed dvorku ze střechy spadl nějaký čert. Všechny zíraly na Fridu. Chtělo se mi Estelu zabít, ale copak jsem mohla? Zůstala jsem tedy za sloupem.

„Ale jsem,“ odvětila Frida.

„Ale nejsi, Frriido!“ Estela její jméno vyslovila s hrdelním R. „Máš moc divný jméno!“

Frida na chvíli zaváhala. Je pravda, že její jméno se psalo německy Frieda. A je pravda, že náš otec byl německý Žid maďarského původu.

Podívala se zpříma na Estelu. „Jmenuju se Magdalena Carmen Frieda Kahlo y Calderón. Tak jsem byla v kostele pokřtěna.“

„Jste přivandrovalci! Váš táta neumí pořádně španělsky. Když řekne *república* nebo *revolución*, je to, jako by chrochtalo prase!“

„Já nejsem žádný přivandrovalec. Jsem Mexičanka!“

„Mexičani jsou katolíci!“

„Jsem Mexičanka a katolička stejně jako ty! Každou neděli chodím do kostela. Chodím do kostela San Juan stejně jako ty, tak bys to mohla vědět!“

Ne že by bylo něco špatného na tom být Žid, dok-

torko. Za několik let se Frida svým židovským původem chvástala. Ale tehdy, v porevolučním Mexiku, bylo všechno cizí považováno za špatné. Vy jste Židovka, paní doktorko?

„Tvůj otec se jmenuje Wilhelm!“

„Můj otec se jmenuje Guillermo!“

„Jenže ne doopravdy, Frriido! Doopravdy se jmenuje Wilhelm!“

„Wilhelm, Wilhelm!“ prozpěvovaly děti. „Její táta je Wilhelm!“

Světlo se Fridě zachytilo ve vlasech a její temeno jako by bylo obklopené svatozáří. Vypadala v tom světle jako serafín, lehounká a prozářená. Zvedla své jemné dětské prstíky k ústům a zírala na Estelu.

„Matka povídala, že tvůj táta přitáhl s těma od Porfiria Díaze,“ prohlásila Estela. „Říkala, že cizinci naší zemi škodí, ale teď po revoluci prý budete všichni viset!“

„Tvoje máma je pitomá kurva!“

Frida zpozorovala, že Estela polevila. Dívčini rodiče sympatizovali s revolucionářem Emilianem Zapatou a jeho zemědělskou reformou, ale byli to slušní lidé, žádná lůza. V tomto naleštěném buržoazním prostředí téměř nebylo možné taková slova zaslechnout. A už vůbec ne od mladé dámy, natož od šestileté. Estela zalapala po dechu. Musela jsem se smát tomu výrazu na její tváři, když Frida ta slova pronášela.

Dvorkem proběhla vlna údivu. Dívky se zasmály. „Slyšely jste, co řekla Frida?“ šeptaly. „Řekla pitomá. Řekla k...!“ Takhle se nevyjadřovali ani zemědělci. Zemědělci byli rezervovaní, distingovaní lidé. Takto mluvila jenom spodina. Frida porušila tato pravidla, a to vyžadovalo odvahu! Byla jsem na ni hrdá.

Děti přeskakovaly očima z Fridy na Estelu. Měly napjaté tváře, plné očekávání. Některé přikyvovaly a usmívaly se na Fridu. Vypadalo to, že se každou chvíli přidají na její stranu. Estela ale zcela zjevně nechtěla ztratit

vrch, z něhož díky Fridiným vulgárním slovům začínala sklouzávat.

„Tvůj otec pracoval pro Díazovu vládu. Matka povídala...“

„Tvoje máma si s těma řečma může vytrít prdel! Je tak blbá, že jí odtamtud vylezaj pavouci!“

„FRIDO KAHLO!“

Učitelčin skřek prořízl vzduch jako blesk. Děti se rozprchly, jako když je rozpustí nějaká magnetická síla. Slečna Caballero vmžiku skočila po tom skvělém, prostorekém dítěti – mé sestře –, chytila ji za ucho a vyvlekla z patia.

„Jak se to, prosím tě, vyjadřuješ? Copak někdy někdo slyšel, aby slušná holčička říkala taková slova? To je nechutné!“

Frida se jí vykroutila, ale učitelka ji popadla za límec zástěrky a smýkla jí nazpět.

„Podívej!“ sykla s opovržením. „Vypadáš jako boží andílek, ale mluvíš jako metař! Vyjadřuješ se, jako bys vyrostla někde v kanále, a ne v čistém domově s úctyhodnou a oddanou křesťanskou matkou. Měla by ses za sebe stydět!“

Táhla Fridu arkádami ke dveřím své třídy. Já pelášila za nimi.

Najednou se slečna Caballero otočila.

„Co ty?“ ukázala prstem připomínajícím párek na mne. „I ty jsi tady? No pochopitelně. Kde je Frida, tam jsi i ty. Jsi na ni přilepená jako její stín. Ale dávej si pozor, Cristinko. S ní jsou jenom potíže, a tebe do nich může dostat taky.“ Stála jsem tam a koukala na učitelku. Nohy se mi k sobě lepily a mokré kalhotky mě štípaly. Podrbala jsem se. Slečna Caballero mě chytila za ruku a začenichala. Moč začínala zapáchat.

„No to snad ne. Zase?“ zakvílela. „Ty ses zase počurala, Cristino? Obě dvě jste nechutné ubožačky.“

Ano, tak nám říkala: Nechutné ubožačky.

Vzala Fridu za ucho a mě za paži a strčila nás do třídy. „A ty,“ obrátila se ke mně, „ty si sundej ty mokré kalhotky a dej mi je. Zabalím je do novin, aby ti je matčina pradelna vyprala. A pojď sem, ať tě můžu opláchnout.“

Místo abych se svlékla, schovala jsem se pod stůl. Hrábla po mně a chtěla mě chytit za sukni.

„Udělám to sama,“ zakňourala jsem. Nechtěla jsem, aby se mě dotýkala. A už vůbec jsem nechtěla, aby mě myla a sahala na mne... právě tam.

„Přestaň, prosím tě,“ vyštěkla.

Sevřela mi paži a chtěla mě vytáhnout, ale hryzla jsem ji co nejsilněji do palce a zalezla do kouta. Krátce vykřikla, ale spíš to vyjadřovalo její překvapení než bolest.

Pokoušela jsem se vyvléknout z kalhotek, aniž bych si musela vyhrnovat sukni, protože jsem nechtěla, aby slečna Caballero viděla můj zadek. Slyšela jsem, co si o ní lidi povídají, ale byla jsem moc malá na to, abych ty narážky chápala. Ale i tak jsem něco tušila, neboť vždycy ztišili hlas, když přišla řeč na ni a na to, že je nějaká divná. Některé řeči se týkaly jejího jména: *Caballero* neboli pán či džentlmen. Myslela jsem, že to je asi proto, že má tak obrovské ruce. Vypadaly, jako kdyby patřily nějakému muži.

Nevím přesně, co si o ní myslela Frida. Domnívám se, že na jednu stranu ji odpuzovala, na druhou zase přitahovala. Ráda si s ní hrála a zkoušela tím její autoritu, jak už to tak děti dělávají, ale také byla ráda v její blízkosti, aby si ji mohla prohlížet. Milovala, když jí slečna Caballero věnovala pozornost, ale Frida tehdy vůbec měla ráda, když byla středem dění.

Učitelka byla míšenka se světlou pletí, tvrdými rysy a pevnými ústy, což prozrazovalo jak její rozhodnost, tak i frustraci. Říkalo se o ní, že nosí paruku, ale protože ji nikdo z nás nikdy neviděl bez hustých černých copů okolo hlavy, nemůžeme to potvrdit. Oblečená byla vždy do černých šatů, které vypadaly jako ušité podle taneč-

ních modelů z dávno uplynulých dob. Navzdory svému tvrdému přístupu měla jemnou, měkkou a smyslnou postavu. Její ruce mi vždycky připomínaly trsy zralých banánů načervenalé odrůdy. Měla jsem pocit, že slečna Caballero by mohla být milá, kdyby chtěla. Jenže ona zřejmě nechtěla. I jako malé dítě jsem vycítila, že ji něco brzdí v tom, aby projevila lásku, kterou hluboko v sobě skrývala.

Slečna Caballero mě nakonec zahнала do kouta mezi stůl a stěnu. Popadla mě a pevně držela jednou rukou. Druhou nalila vodu do umyvadla. A pak mi vlhkou žínkou začala otírat nohy a zadek.

„No tak si trochu vyhrň tu sukni,“ nakázala mi. Bála jsem se neposlechnout. Vyhrnula jsem si šatovku a držela ji u pasu. Chtělo se mi umřít.

Frida mi mohla pomoci. Myslím, že mohla vykřiknout nebo po slečně Caballero něco hodit. Ale možná ji to ani nenapadlo, protože já jí taky nepomohla, když ji Estela s ostatními provokovala. Možná byla zticha, aby se mi pomstila. A tak tam jenom stála a dívala se, jak mi žínka jezdí po stehnech a mezi nohama, po stehnech a mezi nohama a tak pořád dokola.

„No tak,“ vyštěkla slečna Caballero, „dej nohy od sebe, ať tě můžu umýt.“ Roztáhla jsem nohy a poklesla v kolenou. Slečna Caballero mě stále utírala. A Frida jenom koukala. Jednou snad mohla tu pusku otevřít, ale ona tam jenom stála a koukala.

Když slečna Caballero skončila, vymáchala žínku a vyždímalá ji.

„A teď,“ nakázala Fridě, „si kalhotky sundej ty a dej je Cristě.“

Frida se na mne pohrdavě podívala. „A proč já?“ zeptala se.

„Protože ti to povídám.“

„Aha. Ale proč bych měla jít domů bez spodního prádla já? Ona se přece počurala, ne já.“

„Ale ty jsi starší,“ zasykla slečna Caballero. Frida chvíli přemýšlela, ale logiku věci nepochopila.

„Co s tím má stáří společného?“ vystrčila bradu.

„Hodně,“ odsekla slečna Caballero.

Frida si pomaličku sundala spodní prádlo a podávala mi je. „Prcku pitomej,“ zasyčela.

„A ať se to víckrát neopakuje,“ nakázala slečna Caballero. Pomohla mi s oblékáním a pak pokračovala: „Ty si myslíš, že už jsi velká holka, Frido. Vzpomínáš si na hodinu fyziky? Jak jsem vysvětlovala, jak funguje vesmír?“

Frida sklopila oči.

Slečna Caballero pokračovala: „Zhasli jsme světla,“ pravila, „a já v jedné ruce držela svíčku a ve druhé pomeranč. Ukazovala jsem, jak se Země otáčí kolem Slunce a jak se Měsíc otáčí kolem Země. Vzpomínáš si?“

„Ano,“ odvětila Frida. Věděla, co přijde. Svěsila koutky a čekala, až ji učitelka poníží.

„Co se toho dne stalo, Frido?“

Frida neodpověděla.

„Byla jsi vzrušením celá bez sebe, že?“

Frida po ní švihla pohrdavým pohledem, ale neřekla nic.

„No tak, přece jsi na to nezapomněla, Frido?“

„Ne.“

„Ne, slečno.“

„Ne, slečno.“ Frida věděla, že ji učitelka dostala. Zrudla a rysy jí ztuhly.

„Takže co jsi udělala, Frido?“

„Počurala jsem se.“

„Správně. Počurala sis kalhotky.“ Slečna Caballero se spokojeně usmála. Vítězství patřilo jí.

I když při hodině fyziky to nebylo tak jednoznačné.

Když Estela spatřila pod Fridinou židlí loužičku, začala si prozpěvovat: *Frida se počurala! Frida se počurala!* A brzy sito zpívala celá třída: *Frida se počurala!*

Chápavá učitelka by odvedla Fridu z místnosti a v tichosti by ji opláchla. Slečna Caballero ji místo toho vytáhla dopředu a chtěla po ní, aby se před celou třídou svlékla. Ale Frida na ni byla příliš mrštná, příliš mrštná a rychlá. Slečna Caballero se ji snažila chytit za šerpu šatů, ale Frida se jí vysmekla. Přitom loktem srazila umyvadlo, které tam učitelka připravila, aby ji umyla. Umývat ji před celou třídou! Umyvadlo spadlo na podlahu. Ozval se zvuk, jako když se srazí dvě auta. Frida vyrazila ke dveřím a shazovala tabulky i obrázkové knížky. Hluk ji musel zmást, protože zavrávala a opřela se o policičku, kde byly namíchané tempéry. Lahvička červené spadla, rozbila se a všechno kolem postříkala drobnými kapičkami jako od krve. Mohla pelášit do bezpečí, ale místo toho se zastavila a jako hypnotizovaná zírala na vzorce, které barva na podlaze začala utvářet. Načechrané bílé ponožky měla celé promočené a nohy pocákané.

Najednou se předklonila a ponořila své baculaté šestileté ručky do barvy.

„Necháš toho!“ vykřikla slečna Caballero, ale Frida už si rozmazávala barvu po šatech, pažích, po tváři. Dokonce i z očních víček jí kapala hustá, rudá, lepkavá kapalina. Prostě se... Jak jen to říct? Prostě se proměnila v démona. V mé pětileté fantazii jí ze rtů kapala krev a oči jí svítily, jako by byla z jiného světa. Mlžné světlo dopadající oknem ji proměnilo v cosi podivného a zlověstného.

„Okamžitě sem pojd a uklid' to,“ poručila jí slečna Caballero. Frida se ušklíbla. Zvedla ruce a propletla si prsty jako krab. Bylo to směšné. Měla jsem strach a zároveň jsem byla na Fridu tak našťvaná, že bych ji nejradši zmlátila.

Nakonec se slečna Caballero vzdala. Frida šla toho dne domů celá politá červenou barvou.

Frida slečnu Caballero tehdy shodila před celou třídou. Takže pokaždé, když byla vhodná příležitost, začala

učitelka vyprávět o tom, jak byla Frida při hodině fyziky tolik vzrušená, až se z toho počurala. Slečna Caballero ji od té chvíle vždycky chtěla ponížit, aby si připadala jako ovád na kousku trusu.

No, takže kde jsem to skončila? Jsem už tak stará, že se hrozně těžko soustředím. Aha, povídala jsem o tom, jak mě Frida vždycky chránila. Tak jsem si na sebe oblékla její suché prádlo. Frida mi podala ruku, já se jí chytila a přitulila se k ní.

Ostatní děti se shromáždily u dveří třídy a čekaly, až budou smět dál. „Zůstaňte tady,“ nakázala slečna Caballero. Urovnala si sukni a odkráčela ke dveřím. Na její příkaz začala děvčata vstupovat do místnosti a sedat si na svá místa.

„Jdeme, Cristi,“ zašeptala Frida. „Vypadneme odsud.“

Budova, postavená ve španělském stylu a zrekonstruovaná jako škola, byla dvoupatrová, ve tvaru hranatého U, s patiem uprostřed. V přízemí se nacházely dvě třídy, skladiště, kancelář a kaplička. Obytné prostory majitele školy a slečny Caballero byly ve druhém podlaží. Nebyly tu žádné chodby, všechny místnosti v přízemí měly východ na dvorek a v patře na balkon nad arkádami. Každá třída měla dvojce dveře vedoucí do patia. A tak když slečna Caballero pouštěla děti jedněmi dveřmi, Frida vystartovala ke druhým a táhla mě za sebou.

Měla jsem strach. „Nemůžeme jen tak odejít. Máma nás zabije.“

„Máma se to nedozví.“

Slečna Caballero si nás všimla a pustila se za námi, jenže nás nechtyla, dostaly jsme se k nezamčené bráně a vyklouzly na ulici.

Frida i já jsme znaly každý kout i zákoutí v Coyoacán. Nevím, jestli jste tam někdy byla, paní doktorko, ale Coyoacán je malebné koloniální městečko asi hodinu jízdy na jih od Méxica. Jsou tam barokní kostely, náměstíčka, *tianguis* neboli domorodá tržiště. Hernán Cortés

tam kdysi žil, když bojoval proti Aztékům. Nyní je úplně přestavěné. A samozřejmě je tam plno turistů. Turistů, kteří se chodí dívat na náš dům. Chci říct na Fridin dům. Přicházejí proto, že tam žila Frida, a ne proto, že jsem tam žila já. Kolem města jsou stále rozlehlá pole a ranče, ale dnes už je to předměstí Méxica, toho rozlézajícího se vyhladovělého monstra. Hlavní město je uspěchané, špinavé a šílené, podobně jako všechna velkoměsta, ale Coyoacán je stále tak nějak staromódní. Má v sobě něco z maloměstské vřelosti, malebnosti, z dějin.

A tak jsme pádily po dlážděné uličce a zahnuly na nedlážděnou cestu k Viveros de Coyoacán, velkému parku se vzrostlými stromy, mezi nimiž se vine ospalá řeka. Po uliční prodavači prodávali dřevěné hračky pomalované pestrými barvami, vydlabané tykve či ozdoby z mačkaného papíru a já požádala Fridu, aby mi koupila *balero*, takový ten balonek, se kterým jsme si hrávaly jako děti.

„To by bylo fakt perfektní,“ štěkla na mne. „To by máma opravdu nepoznala, že jsme se toulaly ulicemi, kdybychom přišly domů s *balerem*! Vážně, Cristi, ty jsi snad úplně blbá.“ To mi říkávala často: „Vážně, Cristi, ty jsi snad úplně blbá.“

Frida měla jednoduchý plán. Půjdeme do parku a budeme si tam v klidu hrát, dokud nenastane čas, kdy pro nás chodí do školy naše vychovatelka Conchita. V tu dobu budeme čekat schované v malém papírnictví naproti školní bráně, dost daleko od orlího zraku slečny Caballero a současně dostatečně blízko, abychom viděly, jak nás Conchita přichází vyzvednout. Jak ji uvidíme, rozběhneme se k ní a půjdeme domů jako obvykle. Máma vůbec nic nepozná.

Mně se to tak prosté nezdálo, ale vlekla jsem se prachem za Fridou. Prošly jsme kolem *pulquerie*, baru, kde se prodávalo *pulque*, fermentovaná mléčná šťáva z agáve. V těch dobách byly stěny baru jasně pomalované postavami z mexického folkloru, zdobil je například stateč-

ný bojovník útočící na vyhublého vlastníka půdy nebo vulgární prostitutka, počítající svoje peníze. Chtěla jsem odtamtud pryč, ale mou sestru uchvátily barvy a obscenní písně, které uvnitř vyzpěvovali stavební dělníci.

Frida vytáhla z kapsy sukně minci a koupila mi od pouličního prodavače *quesadillu* – tortillu se sýrem a chilli omáčkou. Nevěděla sice, jak se prodavač jmenuje, ale považovala ho za známého, protože u něj už předtím několikrát nakupovala.

„Neumaž si šaty od sýra, nebo máma pozná, že jsem ti koupila na ulici quesadillu,“ napomenula mě přísně. „Jsme za školou,“ svěřila se muži. Jen se usmál a podal jí druhou quesadillu.

„Mám jenom jedno centavo,“ pronesla.

„To nevadí,“ odpověděl. „Zbytek vám daruju.“

Utíkaly jsme do parku a hrály si tam zhruba půl hodinky, aspoň nám to tak připadalo. Celou tu dobu mě Frida neustále napomínala, ať si neumažu šaty, nezablátím boty, nezabarvím od trávy ponožky, prostě ať se mi nestane nic, podle čeho by máma poznala, kde jsme byly.

Frida pozorovala, jak se slunce pohybuje po obloze. Když byl podle jejích výpočtů čas jít, vedla mě zpátky zaprášenými ulicemi ke škole.

Stačil jediný pohled na papírnictví a krve by se ve mně nadořezal. Obchod měl polední přestávku. Vzhledem k tomu, že obchodníci zpravidla zavírají ve dvě hodiny a neotevřou před pátou či šestou, škola skončila už před několika hodinami. Rozhlédla jsem se po ulici. Květinářství bylo také zavřené, rovněž pekařství a *tortillería*. U vrat nestály žádné děti. Ulice byly liduprázdné.

„Jdeme!“ rozkázala Frida. „Budou nás hledat.“

„Teď už to opravdu schytáme,“ naříkala jsem. „A za všechno můžeš ty!“

Frida neodpověděla. Jen mě čapla za ruku a mazaly jsme ulicí domů.

KAPITOLA 2

TANČÍCÍ FRIDA

Vždycky jsem měla pocit, že důvod, proč je Frida tak vlastenecká, tolik orientovaná na všechno promexické, pramení z našich zážitků ve škole. Pro Fridu byla mexická obloha nejmodřejší, nejúžasnější v celém vesmíru. A to i přesto, že povětrí nad Měxicem mělo zpravidla barvu špinavých ponožek nebo obsahu starého nočníku. Ale to se před ní nesmělo říci. Nikdy. Jinak by o vás prohlásila, že jste zaprodanec Yankeeů. Řekla by o vás, že jste kapitalistický špion nebo že lezete do řiti evropské intelektuální elitě. Hubu měla proříznutější než poslední pochcaný opilec. Ale vám to nemusím povídat. Vy to už víte. Rozdrtila by vás jenom proto, že jste řekla, že mexické nebe se blýská o trochu míň než třeba kalifornské. Taková prostě byla, co vám mám povídat. Naprostý fanatik. Pro Fridu byla mexická obloha zářící tekutý jantar, tyrkysový klenot, plášť z drcených safírů. A ne obrovské mračno umouněného vzduchu. Ne taková, jaká skutečně byla. Pro Fridu nebylo nikdy nic takové, jaké to opravdu bylo. Žila ve vlastním imaginárním světě. *On* to pochopitelně považoval za okouzující, ale abych pravdu řekla, dost často to přeháněla. Občas s tím šla na nervy. Ale možná to nebyla její chyba, protože když vás neustále provokují a dráždí, když vám neustále nadávají do Židů a cizinců, tak se obrátíte. Na druhou stranu i ona ráda provokovala. Někdy byla tak zaslepená a hádává, že na každém nacházela jenom a výhradně to špatné.

Nebo možná ne. Ale komu to tady vysvětluju? Vy byste proboha měla mít jasno v tom, co se jí dělo v hlavě! Vy jste doktorka!

Proč to všechno říkám? Protože víte, o čem mluvím, protože i vy jste cizinka. Vy víte, jaké to je být outside-rem, i když to, čím jsme musely projít my, se nedá se současnou dobou porovnat. Vy jste navíc vážená osoba, doktorka psychiatrie. My byly jenom citlivé holky a všechny nadávky, jimiž nás častovaly – cizinky, Židovky, přivandrovalci –, to všechno se nás dotýkalo. A především Fridy, neboť ona byla vždycky ta uprostřed dění, ta průbojnější. A ještě něco na ní měl rád, tu její neomalenost, i když si myslím, že to spíš hrála, aby si udržela jeho pozornost. Chci říci, že neomalená byla od přírody, ale později už tu neomalenost vysloveně hrála. A hercem byl i on. Revolucionář. Moralista pro masy. To všechno bylo součástí jeho persony.

Pro ni se předvádění toho, že je Mexičankou a navíc ještě mexičtější než většina ostatních, stalo přímo posedlostí. Víte, Frida se narodila v roce 1907, přesně 6. července, ale vždycky tvrdila, že se narodila roku 1910, kdy začala mexická revoluce. I podle data narození chtěla být opravdovou dcerou nového Mexika.

Někdy zavírala oči a exaltovaně pronášela: „Jsem Mexičanka jako orel rozprostírající svá sněhově popelavá křídla a vznášející se v prostoru, živící se svým mocným zobákem!“

„A seroucí na moje nástěnné malby,“ dodával on. A pak jsme se smáli a smáli.

Lidé říkali, že ty dlouhé indiánské šaty nosila proto, aby skryla svoji zmrzačenou nohu nebo zakryla kulhání, ale to byla jenom částečná pravda. Chtěla zdůraznit svoji *mexicanidadu*, své mexičanství, solidaritu s mexickým lidem, i když v našich žilách kolovala indiánská krev asi v takové míře jako v moři med. No, tak docela pravda to zase není. Mámin otec byl indián Morelo. A Frida chtěla

být revolucionářkou hlavně proto, že v hnutí byl důležitý *on*. A další věc je to, že velmi ráda vyčnívala z davu.

Co tím myslíte, že zase odbočuju?

Aha, vždyť jsem vám začala povídat o tom, jak mě Frida vždycky chránila. Vždycky. I když jsme byly malé. Vyprávěla jsem vám o tom, jak jsme jednoho dne utekly ze školy.

Když jsme si uvědomily, kolik už je hodin, mazaly jsme domů a modlily se, aby se máma nedoslechla o tom, co se stalo, a aby nezuřila. Slečna Caballero však naneštěstí poslala k nám domů zřízence se zprávou, že jsme utekly. Služebnictvo jsme raději nazývali zřízenci, abychom mohli předstírat demokratičnost, jako že nikým nepohrdáme, a abychom sami sebe přesvědčili, že je nepovažujeme za pouhé indiány, poskakující na povel. Tento „zřízenec“ se jmenoval Arturo. Slečna Caballero říkala, že vypadá jako telátko, kterému právě prořízli hrdlo.

Arturo cestou narazil na Conchitu, která pro nás právě šla do školy.

Když se máma doslechla, že jsme uprchly z pekla, které se nazývalo škola, tak místo aby si všechno promyslela a klidně čekala, až se vrátíme, poslala chlapce z domu, Manuela, aby zaběhl do tatínkova ateliéru v Mexicu a zpravil ho o situaci.

Umím si docela dobře představit Manuela, pevného a urostlého, jak vráží do otcovy temné komory a oznamuje: „Děti se ztratily!“

Umím si představit tatínka, jak se svým zpola nepřítomným pohledem zírá na Manuela a snaží se dát si v hlavě tu informaci dohromady. Umím si celou situaci sama domyslet, jako bych u toho osobně byla. Taťka se dívá na Manuela zamlženými očima a snaží se pochopit, co to vlastně povídá.

„Señore! Děvčata se ztratila! Odešla ze školy a nikdo neví, kde jsou. Slečna Caballero k nám poslala kurýra. Señora šílí!“

Tatka mlčí.

„Vaše dcery jsou pryč, señore!“

„Moje dcery?“ Guillermo Kahlo začíná informaci zpracovávat. Na čele mu vyskočí krůpěje potu.

Je třeba vědět, že ztracené dítě v tehdejších dobách mohlo být se vši pravděpodobností mrtvé. Vyrůstly jsme v době diktatury Victoriana Huerta, který se zmocnil vlády v roce 1913. Huertovi muži byli známi tím, že chytali děti po hřištích, aby jejich rodiny k něčemu donutili nebo je tím potrestali. Zapatovi sympatizanti, mezi něž se počítali i naši rodiče, bývali častým terčem. Huertovi zastánci byli ztělesněná ctnost – vždyť koneckonců vyrvali moc z rukou povstalců a vrátili do společnosti řád, že –, ale na špinavou práci měli svoje lidi, a ti neznali slitování. Podřízli krk tříletému andílkovi, jako by to bylo obyčejné kůzle.

Jsem přesvědčená, že když k otci konečně dorazil Manuel se vzkazem, odhodil obrázek, který právě vyvolával, ať už to bylo cokoli, a utíkal ven, aniž by zavřel skleničky s chemikáliemi nebo si nasadil klobouk.

Cože? Jaký byl otec? A co to má společného s mým vyprávěním? Snažím se vám vylíčit, jak na mne byla Frida hodná, abyste přestala naznačovat, že jsem... že jsem udělala to, co jsem udělala, protože jsem jí pohrdala... Nebo ji nenáviděla. Já vím, že na to narážíte.

Tak co s tím má společného náš táta?

No dobře, povím vám o otci. Nechte mě chvíli přemýšlet. Byl to divný člověk. Jako otec byl uzavřený, někdy nám dost zakazoval. Ale hluboko v srdci nás měl rád, především Fridu. Frida pro něho byla vším, možná proto, že byla jako on, oslnivá, ztřeštěná, poblázněná. Frida pro něho byla poslední vařené vejíčko na pikniku, poslední aspirin v lékárnice, poslední džbánec s koktejlem v ledničce. Frida nezbednice. Frida potíživka. Frida byla ta, kdo s ním chodil na procházky. Prohlíželi si květiny nebo sbírali kameny, které pak třídili podle velikos-

ti a barev. Někdy mě vzali s sebou, ale necítila jsem se mezi nimi jako mezi svými, připadala jsem si jako kuře v cizím hejnu. Táta doufal, že z Fridy jednou bude vědkyně nebo doktorka. Vždycky si ji posadil na klín, díval se s ní na nebe a vypadal jako duchem nepřítomný, jako z jiného světa, jako svatý při vzkříšení.

Co mne se týče, doufal, že se stanu tím, čím jsem se potom taky opravdu stala – ničím.

Takže jsem si naprosto jistá, že myšlenka na Fridu v nebezpečí jím projela jako blesk a naprosto mu popletla hlavu.

Mezitím jsme se s Fridou opatrně přiblížily k domu, který z dálky vypadal jako obrovský dort s modrou polevou. Okenice a okenní rámy byly jako skořicové a čokoládové tyčinky. Byl to rozlehlý dům ve starém španělském koloniálním stylu, s úzkými zacloněnými okny, která se otvírala do ulice. Vzájemně propojené místnosti domu obklopovaly velké patio, v němž kvetly v terakotových květináčích pelargonie a kaktusy. Otec dal dům postavit a pomalovat královskou modří několik let předtím, než se Frida narodila. Kam až moje paměť sahá, tak se našemu azurovému domu říkalo Modrý dům, Casa Azul.

Moje sestra si to statečně vykračovala domů, ale dnes vím, že byla ve skutečnosti celá vyděšená.

„Možná bychom měly proklouznout dovnitř jako myšky a zalézt do pokojíčku,“ šeptala mi. „Mohly bychom předstírat, že jsme tam celou dobu byly.“

„Myslíš, že to projde?“

„Snad jo...“ Snažila se být přesvědčivá, ale obě jsme věděly, že matka zřejmě převrátila celý dům naruby, když nás hledala. V duchu vidím, jak na stěnu litaly šperky a ozdoby, když máma proklínala všechny svaté, slečnu Caballero a především toho troubu svého manžela, který ji obdařil tak nezvládnutelnými dětmi.

„Nejdřív bychom měly najít Conchitu,“ navrhla Frida.

Vklouzly jsme do domu postranním vchodem a zamí-

řily do kuchyně. Conchita tam nebyla, zato tam klečela na kolenou kuchařka Inocencia a modlila se k Panně Guadalupské na oltáříku vedle spíže: „Ubožátka jedna... lotři... zloduší a vrahové... Matko naše... Prosím, přiveď je zpátky domů...“

„To vypadá špatně,“ zašeptala Frida.

Začala jsem potichu fňukat. Frida si dala ukazováček před ústa a naznačila mi, abych byla tiše. „Pst! Buď zticha, prcku!“ zasyčela.

Kuchařka se pořád modlila a po ostře hnědých tvářích jí stékaly slzy.

Frida se protáhla za ni a lehce se dotkla jejího ramene. „Inocencio!“ pronesla tiše.

Kuchařka, celá vylekaná, sebou trhla a pak doširoka rozevřela oči. „Friduško!“

Frida se ušklíbla a pomalu se začala usmívat. Inocencia, ještě pořád na kolenou, ji objala a začala sténat: *Joh, gracias a Dios!* Díky Bohu! Svatá Panno, děkujeme ti!“

Zvedla své těžkopádné tělo a pak nám nalila trochu džusu a na talíř naložila tortillu.

„Kde jste byly?“ zahrozila nám žertem. „Chudák vaše máma je starostmi skoro šílená. Hned za ní utíkejte a povězte jí, že jste v pořádku.“

Já se do tortilly okamžitě pustila, ale Frida tam jen tak stála a kousala si ret.

„A co kdybys jí řekla, že jsme tady byly celou tu dobu s tebou?“ navrhla jí po chvíli.

„No to ne. Doña Matylda by mě stáhla z kůže. A stejně by tomu nevěřila. Prohledali celičkový dům, vaše matka nařídila dvěma z chlapců, aby vás hledali po ulicích. Dokonce poslala Manuela do města pro otce!“

„Poslala pro otce? No nazdar!“ zakvílela Frida. „To můžeme rovnou jít, skočit do řeky a počkat, až nás hoši najdou. Tak bysme aspoň mohly říct, že jsme se topily a že nás chlapci bohudíky zachránili včas. Máma bude ráda, že nás má doma, a nebude na nás křičet.“

„No to sotva,“ plísnila ji Inocencia s předstíranou přísností. „Jen utíkejte říct mamince, že už jste doma, a všechno si pěkně vyslechněte.“

„Nebud' taková, Inocencio,“ žadonila Frida. „Pomoz nám z toho ven.“ Přivinula se ke kuchařce a dala jí pusu na tvář. Frida to s lidmi uměla, když chtěla dosáhnout svého.

„Tak jdeme, Cristi,“ obrátila se ke mně. „Vrátíme se k řece.“

Ale já byla plně zaujatá avokádem na teplé tortille.

„Tak dělej, nemehlo! To nemůžeš toho jídla nechat? Není divu, že jsi tak tlustá.“

Chytila jsem slupku od avokáda a mrštila jí po ní. „Dej mi pokoj! Je to tvoje vina, že máme průšvih. Já jdu za mámou.“

To ji pěkně vytočilo. Určitě jsem nebyla mámin miláček – měla radši starší dívky Matildu a Adrianu –, ale tolerovala mi víc věcí než Fridě. Když měla některé z nás věřit, dávala před mou prostořekou sestrou přednost mně.

„Takže máme průšvih,“ vzdychla Frida. „No a co? Vylízej si rány a přestaň kvílet.“

Už jsem mířila ke dveřím.

„Stůj, ty tupče! Chvilku přemýšlej. Musíme se z toho dostat. Řekneme, že nás unesli nějakí ti chlapíci z vlády, o kterých pořád mluví, že nás chytili a strčili do velkého černého auta. Hele. Byli tvrdí... a zlí. A měli pušky dlouhé jako volské ocase. Taktak jsme utekly okýnkem. Páni, po takovém zážitku bude máma ráda, že nás má doma. Pokud ovšem ty všechno nepokazíš.“

Začala jsem naříkat. „Mami! Jsme tady, mami!“

Máma zrovna něco nařizovala služebným v jiné části domu a nebyla si jistá, jestli to křičím já, nebo jestli ji šálí rozjitřené smysly. Po letech se mi svěřila, že celé to dopoledne slyšela dětské hlasy, a to ještě předtím než přišel posel od slečny Caballero. Slyšela chichotání ve

skříní, tak ji otevřela a zjistila, že v ní nikdo není. Zasllechla pláč z kuchyně a našla tam Inocenciu, jak v klidu poklízí příborníky, nádobí a košíky. Z toho nářku a šepotu se tehdy málem zbláznila.

„Señoro!“ vtrhla Inocencia do prádelny. „Malé se vrátily! Fridička je v kuchyni a Cristinka v patiu.“

„Už se vrátily? A jsou v pořádku?“

„Ano, señoro. Jsou bohudíky úplně v pořádku.“

Matka sklouzla do jakéhosi náboženského paroxysmu a začala pateticky kázat a kvílet: „Ach, požehnaná Panno, mnohokrát ti děkujeme. Děkujeme!“ Slyšela jsem ji z vedlejší místnosti až do patia. Když skončila s blahořečením Panny Marie, běžela mě ven zkontrolovat, usedla vedle domu a začala naříkat jako Máří Magdalena. Chytla mě za paži a prudce strhla na kolena. Musela jsem vykřiknout, protože se začalo sbíhat služebnictvo. Matka je však ke mně nepustila. Místo toho mi nakázala: „Běž najít Fridu. Prý je v kuchyni.“

Ale Frida v kuchyni nebyla. Ani v ložnicích. Ani v *sale*, ani v prádelně. Frida nebyla nikde k nalezení. Matka se třásla, ale spíš vztekem než strachem. Byla tak bledá, že jenom špička jejího nosu, připomínající dozrávající jahodu, měla nějakou barvu. Nakonec stará Inocencia, která šla vykouknout před bránu, zahlédla Fridu o blok dál.

„Tamhle je, señoro!“ zvolala. Conchita se pustila za Fridou a dovlekla ji, vzpouzející se, domů.

„Co to má všechno znamenat? Kde jste byly?“ Máma popadla Fridu za obě ramena a třásla jí, až se zakymácela. „Hledali jsme vás jako diví! Kde jste byly?“ Její zběsilý jekot se rozléhal patiem. Tvář měla sevřenou, zkroucenou a bez výrazu. Připomínala mi bludiště s konkávními a konvexními zrcadly, které vám tak zkreslí obličej, že vypadáte jako Pinocchio nebo jako hruška. Viděla jsem matku s hlavou obrovskou jako přesýpací hodiny, s úzkými ramínky a tlustým pasem. Musela jsem se kousnout, abych se nerozesmála. Vůbec si neumím představit, co

by se stalo, kdybych se neudržela a začala se řehtat. Se vši pravděpodobností bych tu neseseděla a tuhle příhodu vám nevyprávěla.

Máma ztichla, ale byla napjatá jako struna na vyladěné kytáře. Zvedla ruku, aby dala mé sestře facku, ale Frida se vymrštila a zmizela z dosahu. Bylo to děsivé, ale současně hrozně směšné. Sedící matka, vědomá si toho, že je v právu, prohrabávala vzduch, jako by chytala jakousi imaginární mouchu; připomínalo to americký komiks, který se stal populární v pozdějších letech: kočka, co se marně snaží lapit ptáčka. Naše silná, pevná maminka ztratila rovnováhu a málem skončila na podlaze. Ale jakmile rovnováhu opět získala, zase zvedla ruku – a tentokrát to Frida chytila přímo na ucho.

Věděla jsem, že to bolí. I když mne se rána nijak netýkala, cítila jsem se, jako kdybych dostala do hlavy ránu baseballovou pálkou. Hlava, krk, ramena mi pulsovaly bolestí. Ale Frida se nerozbrečela. Jenom se po matce podívala koutkem oka.

„Vy smradi!“ kvílela matka.

Frida si založila ruce na prsou. „To nebyla Cristinina vina,“ prohlásila s hranou chladností. „Za to můžu já.“

Právě tohle vám povídám. Frida se mě vždycky snažila chránit. Stála vzpřímeně před naší matkou a vykládala jí, že to byla ona, kdo chybil.

„Lucifer sám si udělal hnízdo ve tvém srdci, ty potvoro jedna!“ To jí matka řekla. Umíte si představit, že takhle mluví matka s šestiletou holčkou, paní doktorko? Není divu, že Frida byla taková, jaká pak byla.

Ne, tak to nemyslím. Nechci říci, že Frida byla zkažená nebo že nebyla sladoučká jako mango. Ona sladká byla. No, možná ne sladká, ale hodná byla. To se vám snažím vysvětlit. Za všechno přebírala odpovědnost.

„Za to můžu já,“ opakovala. „Dostala jsem se ve škole do hádky. Už tam nechci chodit, mami. Nesnáším slečnu Caballero!“

Skutečně Frida slečnu Caballero nesnášela? Tím si nejsem tak jista.

„Do jaké hádky?“ zeptala se matka. „O co jste se tentokrát hádaly?“

„O nic,“ odvětila Frida a ztuhla jí čelist.

Snažila jsem se vysvětlovat: „Říkaly nám, že jsme...“

Frida se po mně podívala, abych zmlkla. „Ale o nic,“ zopakovala znova. Nemínila matce prozradit, že nám ve škole zase nadávaly do cizinek a Židů. Nehodlala jí poskytnout nic, co by mohla vmést otci do tváře.

Matka se náhle zklidnila. Pronesla jen: „Vy mě přivedete do hrobu. Všechno pro vás dělám a vy se mě snažíte úplně zničit. Požehnaná Matko, co jsem provedla, že mám takové děti?“ Ale nekřičela. Už to tak neprožívala.

Táta vešel do patia, zastavil se a mlčky smutně hleděl na svoji ženu a dcery. Aniž by ho pozdravila nebo se k němu aspoň otočila, matka o jeho přítomnosti věděla.

„Otec se vrátil dřív z práce, protože se bál, že vám hrozí nějaké nebezpečí,“ řekla. „Vrátil se z města, zavřel ateliér a je mu zase špatně. Ráno mu vůbec nebylo dobře. Ale i tak přišel. A vy, vy jste jenom tak blbly!“ Ale ještě pořád nevrískala.

Připadala jsem si teď mnohem provinilejší. Táta se jenom zřídka vracel odpoledne k jídlu. Spíš za ním každý den jezdil Manuel a vozil mu košík se svačinou. Bylo mi jasné, že jestli otec vážil celou cestu do Coyoacánu, musí se něco stát.

„Jen pojd,“ řekla mu matka. „Řekni jim, co provedly. A taky jak je potrestáš.“

Táta na nás koukal němýma očima, jakoby z jiného světa.

Frida se k němu rozběhla. Nemotorně poklekl, aby ho mohla obejmout a dát mu pusku na tvář. „Tak pojd, Cristi,“ zavolala na mě.

Následovala jsem sestřin příklad a políbila ho, ale pak jsem utíkala do ložnice. Myslím, že mi došlo, že bude

lepší nechat je o samotě, aby Frida mohla bez problémů přetlumočit naši příhodu po svém. Samozřejmě, hvězdou bude ona. Ale zahraje si i jiné role. Jako Estela bude mít skřípavý hlas, jako když se jezdí nehty po břidlici. Jako slečna Caballero si nafoukne tváře a zkříví prsty. Jak asi budu v jejím podání vypadat já? Budu se tam vůbec vyskytovat? Nakonec všechny své nepřátele porazí. Frida byla mistrovská herečka. Hrdinka! Spasitelka!

Zalezla jsem do ložnice a usnula.

Druhý den ráno mi Frida povídá: „Víš, že mě v noci přišla navštívit princezna Frida Zoraída?“

Bylo mi pouhých pět let. Věřila jsem, že princezna Frida Zoraída skutečně existuje. „Myslíš, že někdy přijde i za mnou?“ zeptala jsem se.

„Samozřejmě že ne,“ odpověděla. „Kamarádí jedině se mnou.“

Frida seděla na polstrované stoličce, jež byla miniaturou židlí ze salonu, a dívala se z okna na Allendovu ulici. Vypadala zoufale. Ani jedna z nás včera nevečeřela, protože matka byla vztekem bez sebe a nedovolila kuchařce, aby nám dala najíst. Měla jsem pocit, že se Fridě chce brečet, ale přede mnou nikdy neplakala.

„Zničehonic jsem zaslechla její hlas,“ pokračovala.

„Její hlas?“ zašeptala jsem. „A co ti říkala?“ Frida měla podle mne obrovské štěstí, že za ní chodila skutečná princezna – princezna Frida Zoraída – vždycky, když potřebovala kamarádku.

Musela nastražit uši, povídala, ale nakonec, jakoby z úplného středu Země, na ni princezna Frida Zoraída zavolala: „Frido! Frido!“

„Vstala jsem a šla k oknu,“ sdělila mi Frida. Princenin milý, jemný a melodický hlas, jako když ve větru hraje čínská zvonkohra, ji zval: „Pojď, Frido! Pojď si hrát!“ Nebyl to lidský hlas. Zněl jako z jiného světa.

„Jsi to ty, princezno Frido Zoraído?“ otázala se šeptem Frida.

Žádná odpověď se neozvala.

„Jsi to ty, princezno Frido Zoraída?“ opakovala Frida šeptem otázku.

Odpověď se ozvala v podobě tiché a tajuplné písně.

Skrývám se v tvé duši!

Otevři dveře!

Neptej se jak.

Dozvíš se víc!

„Bylo to fantastické!“ prohlásila Frida. „Dýchl jsem na okenní tabulku, a když se sklo orosilo, namalovala jsem na ně dveře. A pak se mi zdálo, jak jsem těmi dveřmi vyletěla a letím nad pláněmi u Coyoacán. Nakonec jsem se dostala do Pinzónovy mlékárny. Viděla jsem velikánský nápis Lechería Pinzón a nad ním jsem začala kroužit. Nakonec jsem proletěla písmenem O ve slově Pinzón.“

Letěla a letěla, až se dostala do středu Země, kde na ni čekala princezna Frida Zoraída.

Princezna byla malá holka jako Frida. Měla stejnou bradu s dolíčkem, nezbedné oči, stejně baculaté tváře, stejnou nařasenou bílou mašli. Ale místo zástěrky nosila dlouhé oranžovo-červené šaty, pošíité drobnými kulatými zrcátky, flitry a korálky, se stejným fialovým lemováním. Na baculatých nožkách nosila fialové filcové botky se špičatou špičkou.

„Pojď,“ zvala ji zvonivým hláskem. „Pojď si se mnou zatančit!“

Vzala Fridu za ruce a políbila ji na tvář. Pak začaly tančit, vznášely se, pluly vzduchem sem a tam. Jak držela Fridu za ruce, vznášely se její nožky v purpurových botkách ve vzduchu.

„Tancuj,“ poručila jí. „Tancuj!“ Frida se otočila a poskočila. Zoraída následovala její pohyby elegantně jako balonek. Její líbezná nožka se sotva dotýkala země.

„To je krásné,“ zasmála se princezna Frida Zoraída. „Ty jsi tak půvabná! Tak krásná! Moc se mi líbí tvoje zástěrka.“ Frida se usmála a políbila ji.

„Cítila jsem takovou lásku,“ svěřila se mi. „Cítila jsem se naprosto báječně. Úplně jsem zapomněla na matku a na všechny ty ošklivé spolužačky.“

„Mně se zase moc líbí tvoje dlouhé šaty,“ řekla Frida Zoraíde. A pak dodala: „Měla jsem ve škole špatný den.“ Vždycky princezně Fridě Zoraíde vyprávěla o svých problémech.

„A co se stalo?“ zajímala se princezna, přičemž ji měkce pohladila po tváři. „Všechno mi pověz.“

„Děti se mi smály. Hlavně Estela a María del Carmen.“

„To jsou ošklivé holky.“

„Víš, co mi říkaly?“

„Co ti říkaly?“

„Že jsem cizinka a Židovka. Jsem cizinka a Židovka, princezno Frido Zoraído?“

„Ne! Samozřejmě že ne. To je ale hloupý nápad.“

„Říkaly to proto, že se tatínek narodil v Německu, proto prý nejsme opravdické Mexičanky.“

„To je ale hloupost! Měla by sis to s nimi vyřídit.“

„To mě taky napadlo. Víš, co jsem udělala?“

„Pověz!“

„Vynadala jsem jim. Řekla jsem jim hrozné věci.“

„To je báječné, Friduško! Tos udělala dobře. Udělala jsi přesně to, co bych udělala já.“

„A pak, když mě začala slečna Caballero hubovat, tak jsem utekla a schovala se v parku.“

Princezna Frida Zoraída vyprskla smíchy, což Fridě znělo jako miliony cvrlikajících vrabců a miliony zvonkoher. Ona a princezna Frida Zoraída se držely za ruce, smály se a tančily a tančily.

„Bylo to tak skvělé, Cristi,“ pravila Frida. Došla k oknu a vykoukla ven.

„Ještě tam je?“ zeptala jsem se s nadějí v hlase. Vstala jsem, stoupla si vedle ní a hledala na Allendově ulici princeznina znamení. Ale byly tam jenom majestátní duby, tyčící se proti bezbarvé obloze, a narušovaly

monotónní dlážděný chodník. Chtěla Frida, abych jí záviděla, anebo vážně věřila tomu, co mi povídala? To nevím. Je možné, že v její dětské mysli princezna Frida Zoraída skutečně existovala.

Frida měla odjakživa tak bujnou fantazii, že si myslím, že ne vždycky rozlišovala mezi skutečností a fantazií, a to ani když byla dospělá. I když – co je skutečné? Ví to vůbec někdo? Někdy nemám nejmenší tušení, co se mezi mnou a Fridou odehrálo. Někdy ani nevím, jestli jsem udělala to, co říkáte, že jsem udělala.

KAPITOLA 3

PAJDAVÁ FRIDA

Frida byla vždycky báječnou herečkou a nesmírně ráda hrála hlavní role. Proto jsem si té noci, kdy se s hlasitým pláčem probudila, myslela, že zase něco předvádí.

Křik dítěte v bolestech. Zvuk tříštěného skla ve smeti. Střepina ledu v jícnu, která brání nádechu a paralyzuje, a vy bezmocně voláte ze tmy. Jak to může matka snést? Když byli Antonio a Isolda malí, také někdy takhle vykřikli a já zpanikařila, protože na mne dolehly útržky vzpomínek na Fridin jekot. Ale té noci jsem ještě zdaleka nebyla matkou. Byla jsem jenom malá holka a moje první myšlenka byla, že se Fridě zdálo něco ošklivého nebo že má zaražené větry a zaječela, aby všechny v domě zburcovala. Nebylo by to ostatně poprvé. Stalo se spíš jejím zvykem, že po nocích ječela, aby každého probudila. Matka ve svém nočním čepci s třásněmi a Inocencia ve vypelichaném šálu vklopýtaly s rozespálýma očima do pokoje a jako zombie plnily Fridiny rozkazy, aby chudáček naše maličká, aby chudáček trpící děťátko zase mohlo usnout.

„Inocencio, přines šálek *yerbabueny*!“ Služebná doběhla do kuchyně připravit uklidňující čaj.

„Mami, tu novou panenku!“ A máma mi ji vyrvala z náručí a položila mé sestře na hrud’.

Frida a já jsme zpravidla spaly v jedné místnosti, ale Frida měla tento týden chřipku, a tak mi máma ustlala u Adrianý a Matildy.

Moje starší sestry asi neslyšely nic, protože se ani nepohnuly. Slyšela jsem matčiny kroky v patiu, ale jinak to vypadalo, že se nikdo nevzrušuje. Možná se mi to jenom zdálo, napadlo mě. Schoulila jsem se vedle Adriany a snažila se opět usnout.

Už jsem zase podřimovala, když se tichem rozlehl další výkřik. Tentokrát jsem vyskočila z postele a vyrazila k pokoji, kde jsem obvykle spala s Fridou. Nejdřív jsem jí chtěla říct, aby zavřela zobák a nedělala takový kravál. Ale pak jsem viděla, že tam už jsou táta i máma. Matka se trásla. Táta ještě v polospánku klopýtal k Fridině posteli.

Myslím, že otec v oněch dnech pociťoval plíživou úzkost. Frida měla horečku, bolela ji hlava a v krku. Je to jenom chřipka, opakoval. Táta měl šest dcer. Nás čtyři a dvě se svou první ženou. Ty naše matka pochopitelně odklidila do kláštera, jakmile se za tátu provdala, aby mu nepřipomínaly jeho první ženu. Později jsme se všechny spřátelily, ale to už je o něčem jiném. I když otci vždycky patřilo místo na periferii naší výchovy, věděl, že horečky a bolavý krk jsou u dětí častým jevem. Ale pak se Fridě udělalo špatně od žaludku a zvracela. A začala mít průjem.

„Musela chytit nějakou žaludeční virózu,“ říkal. To bylo odpoledne.

„Asi ano,“ odpověděla matka. Krájela právě mamej a jak zakrojila do šťavnaté dužiny, vystříkla jí na ruce žlutá šťáva. „Ale stejně si myslím, že bychom mohli zavolat doktora.“

„Zavolej, jestli chceš.“ Otec hledal v matčině výrazu stopu vážného zájmu. Domníval se, že ženy jsou tajuplná stvoření, podobně jako kočky, a že znají tajemství, jak se dozvědět pravdu. Máma si skousla ret a pravidelnými, rozvážnými tahy dál krájela ovoce. Možná v jejích očích zahlédl obavy, ale jistý si nebyl.

„Nemyslíš si, že je to něco vážnějšího než žaludeční viróza, že ne?“ zeptal se. Myslím, že se mu chvěl hlas,

ale je to už tak dávno, odpřisáhnout to nemohu. Člověk si vzpomínky vždycky upraví. Přehrává si je v mysli tak často, že za chvíli neví jistě, zda se to odehrálo tak, jak si myslí, nebo jestli si to všechno nevymyslel, pokaždé scénu trochu neupravil a podle svého nedomyslel, nedodal nějaké detaily a tak podobně, takže nakonec je vzpomínka úplně jiná, než byla skutečnost.

Máma neodpověděla, ale ani neposlala pro doktora. Neměli jsme moc peněz a doktoři byli drazí. Myslím, že byla toho názoru, že to ještě den počká.

Toho večera šla Frida do postele jako obvykle, ale během dne si stěžovala na ztuhlý krk a záda. Stejně jsem si myslela, že tím chce jenom vzbudit pozornost, ale něco z toho, jak ji táta pohladil po hlavě a zachumlal ji do peřin, ve mně vzbuzovalo úzkost.

„Není mi dobře, tati,“ kňourala. Sotva lapala po dechu. Mluvila tiše a chraplavě. Táta pohlédl do její ztrhané a ztrápené tvářičky a šklublo jím to, jako by se mu v břiše svíjelo hejno hadů. „Ach, Bože,“ zašeptal, „i když v tebe nevěřím, prosím tě, ať to není nic vážnějšího než chřipka.“ Jeho oči se setkaly s Fridinýma a já – proč to neříct? – já žárlila. Nezapomínejte, že mi bylo teprve pět; podle mne to vypadalo, že Frida zase jenom hraje jednu ze svých rolí – umírajícího sirotka –, aby si k ní otec sedl.

„Já vím, Friduško,“ řekl jí. „Zítra pro jistotu zavoláme doktora.“

Zhasl světlo. Byl tak zabraný do svých myšlenek, že neviděl, jak se choulím v přítmí. Ještě ani nevyšel ze dveří, a Frida už ho zase volala.

„Tati,“ zakňourala, když se vedle ní posadil. Oči se jí leskly horečkou. „Cristi na mě dneska byla strašně zlá.“

Nenáviděla jsem ji. Musím to přiznat. V tu chvíli jsem ji skutečně nenáviděla.

„Ale to snad ne, tomu nevěřím. Cristina je ještě dítě. Dělá hlouposti, ale ve skutečnosti na tebe nechce být zlá.“

„Ale ano! Je na mě ošklivá!“